

Asia: VN/22817/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnos hallituksen esitykseksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Ilmastotoimilla on kiire, ja energiatehokkuuden parantaminen sekä energiansäästö ovat keskeisiä toimia, joilla kasvihuonekaasupäästöjä voidaan vähentää. Kuten luonnoksessa todetaan, energiatehokkuus on Suomessa parantunut muun muassa energiantuotannon vähähiilistymisen sekä vapaaehtoisuuteen perustuvien energiatehokkuustoimenpiteiden myötä. Tästä huolimatta energiatehokkuuden parantamista tulee edelleen edistää. Koska esityksen ympäristövaikutusten arvellaan olevan vähäisiä korkean energiatehokkuustason vuoksi, Luonnonsuojeluliitto kehottaa kiristämään kansallisia velvoitteita komission edellyttämiä minimivaatimuksia tiukemmiksi, jotta niillä olisi ilmaston kannalta ohjausvaikutusta.

Energiatehokkuus ensin -periaate

Energiatehokkuuslakiin ehdotetaan säädettävän yleissäännös viranomaisten yleisestä velvollisuudesta ottaa energiatehokkuus ensin -periaate huomioon sellaisissa suunnittelu- ja politiikkatoimissa, joilla on merkittävää vaikutusta energiankulutukseen ja energiatehokkuuteen. Luonnonsuojeluliitto kannattaa periaatteen läpileikkaavaa huomioimista. Liitto kannattaa myös esitystä periaatteen soveltamisesta merkittävässä investointipäätöksissä. Investointia tai hanketta suunnittelevan toiminnanharjoittajan tulee toimittaa keskeiset tulokset selvityksestä ennen rakennus- tai uudistustöihin ryhtymistä Energiavirastolle, jotta periaatteen toteutumista voidaan seurata. Luonnonsuojeluliitto ehdottaa, että Energiaviraston tulisi myös avoimesti julkaista tietoa periaatteen toteutumisesta, jotta toteutus olisi läpinäkyvää, ja sitä olisi mahdollista seurata ja arvioida riippumattomien tahojen toimesta. Luonnonsuojeluliitto kannattaa ehdotusta

energiatehokkuus ensin-periaatteen soveltamisesta sähkömarkkinalakiin, maakaasumarkkinalakiin, sekä lakiin sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta.

Julkista sektoria koskevat velvoitteet

Julkinen sektori on jo monin paikon siirtynyt vähähiilisiin energialähteisiin, mutta energiatehokkuustoimenpiteillä voidaan edelleen vähentää päästöjä ja resurssien käyttöä. Luonnonsuojeluliitto kannattaa julkisen sektorin sitovia tavoitteita, jotta päästövähennyksiä vauhditetaan. Velvoittava raportointi myös mahdollistaa kulutuksen seurannan ja toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnin. Lisäksi energiansäästö yksinkertaisin ja helpoin tapa hillitä paitsi energian hinnasta aiheutuvia kustannuksia, myös vähentää päästöjä. Resurssien tehokas käyttö on erityisen tärkeää julkisella sektorilla.

Energianhallintajärjestelmät ja energiakatselmukset

Luonnoksessa esitetään, että energiakatselmusten velvoitteet kohdistuvat niihin yrityksiin, joilla on merkittävä energiankulutus. Energiakatselmusten kustannukset ovat keskimäärin 5 000-20 000 euroa, ja energianhallintajärjestelmien sertifiointikustannukset noin 25 000 euroa. Nämä toimenpiteet kuitenkin tuottavat yrityksille säästöjä energiakustannuksissa melko lyhyellä aikavälillä, joten sääntelyn kokonaisvaikutus on yrityksille hyvin pieni, tai jopa positiivinen. Tämän lisäksi energiatehokkuus on yrityksille sekä kilpailukyky- että maine-etu. Luonnonsuojeluliitto katsoo, että ehdotetut velvoitteet ovat perusteltuja.

Lämmityksen ja jäähdytyksen energiatehokkuus

Luonnoksessa todetaan, että ehdot fossiilisen polttoaineen käytöstä tehokkaassa kaukolämpö- ja kaukojäähdytysjärjestelmässä säädettäisiin koskemaan järjestelmässä olevia uusia ja merkittävästi uudistettavia lämmönlähteitä. Uuden tehokkaan kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmän lämmön- tai jäähdytysentuotannossa ei saa käyttää fossiilisia polttoaineita.

Luonnonsuojeluliitto kuitenkin huomauttaa olemassa oleviin kaukolämmitys ja -jäähdytysjärjestelmiin liittyen, että energiatehokkuusdirektiivin (EU) 2023/1791 26 artiklan 1 kohdan 'tehokkaan' järjestelmän määritelmä mahdollistaa 50 % fossiilisiin polttoaineisiin nojaamisen vuoteen 2040 asti. Määritelmä edellyttää ainoastaan uusiutuvan energian tai hukkalämmön käyttöä vasta 2050 alkaen, ja mahdollistaisi siten fossiilisten energianlähteiden osittaisen käytön tähän asti. Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että säädösten muotoilussa tulee selkeästi ilmaista uusiutuvan energian ensisijaisuus, eikä nojata direktiivin puutteelliseen määritelmään olemassa olevien järjestelmien kohdalla. Tehokkaan kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmän kriteereistä ja uusien ja uudistettavien järjestelmien vaatimuksista tulisi säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Immonen Nelli
Suomen luonnonsuojeluliitto ry